

- Πολιτικός συμβιβασμός στις πλάτες εκπαιδευτικών, μαθητών και γονιών
- Βρίθουν ασάφειας και ατελειών οι αλλαγές σε Λύκειο και νέο σύστημα εισαγωγής στα πανεπιστήμια
- «Πειραματόζωα» οι μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου και της Α΄ Λυκείου
- Φροντιστήριο από την Γ΄ Γυμνασίου για τους πολίτες-πελάτες...

Του Φάνη Καλαντζή

Οι ζοφερές επιπτώσεις που έχει επιφέρει στην εκπαιδευτική πραγματικότητα η μνημονιακή πολιτική υπονομεύουν στην αφετηρία της την όποια παρέμβαση στο σχολείο, πόσο μάλλον όταν είναι καιρική και δη όταν πρόκειται για μια υπόθεση που απασχολεί εκατοντάδες χιλιάδες πληττόμενα σήμερα νοικοκυριά. Οι προ ημερών ανακοινώσεις της πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου Παιδείας για τις αλλαγές στο λύκειο και το νέο σύστημα πρόσβασης στην ανώτατη εκπαίδευση αποτελούν προϊόν ενός συμβιβασμού των δύο μεγάλων κομμάτων που συμμετέχουν στην κυβέρνηση, συμβιβασμός που αντανακλάται και στο περιεχόμενο της πρότασης. Μια πρόταση που ουσιαστικά φέρει τη σφραγίδα-επιστροφή, προσωπική νίκη του καθηγητή, Γιώργου Μπαμπινιώτη, καθώς το κέντρο βάρους των κομβικών σημείων της πρότασης έχει προσαρμοσθεί στις δικές του θέσεις, διατυπωμένες εν πολλοίς στο πλαίσιο-πόρισμα του προηγούμενου «εθνικού» διαλόγου για την παιδεία.

Η νέα πρόταση -παλαιά στα περισσότερα σημεία- είναι ατελής και ασαφής σε καυτά ζητούμενα, ως εκ τούτου προκαλεί εξ ορισμού σύγχυση. Στην ποιοτική-παιδαγωγική διάστασή της και επί του πρακτέου θα επιφέρει πιθανόν -και με βάση την εμπειρία- σοβαρές παρενέργειες, καθώς η απαιτούμενη συνοδευτική-ουσιαστική υποστηρικτική «ύλη» που θα εκφράζει και το πνεύμα των αλλαγών, δηλαδή τα νέα ωρολόγια και αναλυτικά προγράμματα και ακολούθως τα στηριζόμενα σε αυτά νέα βιβλία, δεν μπορεί να ετοιμασθεί μέσα στα υφιστάμενα χρονικά περιθώρια. Που σημαίνει συρραφές και βιασύνες, που θα επωμιστούν για μια ακόμη φορά οι μαθητές-πειραματόζωα της πρώτης φουρνιάς κυρίως και εννοείται οι εκπαιδευτικοί. Το μίγμα της πρότασης περιέχει ολίγη από Εθνικό Απολυτήριο (πρόταση Δημαρά επί υπουργίας Παπανδρέου τη δεκαετία του '90), ολίγη από Αρσένη με επέκταση προς τα κάτω (συνυπολογισμός στην εισαγωγή και της επίδοσης στο Λύκειο, περιλαμβάνοντας αυτή τη φορά και την Α' Λυκείου), ολίγη από Δέσμες (τέσσερα, κατά τα φαινόμενα, μαθήματα).

Μαραθώνιος

Η πληθώρα των εξετάσεων που προβλέπεται από την πρόταση επαναφέρει στο προσκήνιο το Λύκειο-εξεταστικό κέντρο, που σημαίνει ότι επανέρχονται και οι συνέπειες της επιλογής αυτής, όπως η βαθμοθηρία -από την Α' Λυκείου μάλιστα αφού θα μετράει για την εισαγωγή η επίδοση και στην Τάξη αυτή-, η αύξηση της εξουσίας του εκπαιδευτικού, που σημαίνει ότι τροφοδοτεί και τα «ιδιαίτερα» (και τις προβληματικές σχέσεις στην ενδοσχολική κοινότητα, καλλιεργώντας τις ανισότητες), αλλά και την εξάρτηση του γονιού από τον εκπαιδευτικό σε τριετή βάση, η διεύρυνση-στρατολόγηση προς τα κάτω της πελατείας των φροντιστηρίων και των «ιδιαιτέρων», που θα αρχίζει από την Α' Λυκείου, πιθανότατα και από τις τάξεις του Γυμνασίου, με αιχμή την Γ'. Τα φροντιστήρια θα παίξουν στο εξής με όρους ενός «συνολικού πακέτου», σε αντίθεση με το σημερινό περιορισμένο πακέτο (προσαρμοσμένο στις κατευθύνσεις), ακολουθώντας τον μαθητή από τη Γ' Γυμνασίου μέχρι τη Γ' Λυκείου. Και εδώ έγκειται η προσωπική στον κ. Μπαμπινιώτη χρέωση. Γιατί;

1. Μία από τις καιρίες, και ολίγον αθέατες, αλλαγές σε σχέση με αυτές που είχε εξαγγείλει το υπουργείο Παιδείας πριν από το σχηματισμό της κυβέρνησης Παπαδήμου, αφορά στην, με διακριτικό τρόπο, κατάργηση των κατευθύνσεων. Αυτό γίνεται για να εξυπηρετηθεί υποτίθεται ο παιδαγωγικός στόχος της παροχής μιας γενικής, στέρεας παιδείας, ήτοι όλα τα μαθήματα αποκτούν υπόσταση. Στην πράξη, όμως, αυξάνει το πακέτο των λίγων μαθημάτων που ήταν προσαρμοσμένο στις κατευθύνσεις-σχολές, καθώς το σύνολο των μαθημάτων (30 τον αριθμό!) μπαίνει στο παιχνίδι πλέον (ό,τι συνέβη επί Αρσένη, όπου μετρούσαν οι βαθμοί της Β' και Γ' Λυκείου, με περαιτέρω τώρα επέκταση και προς την Α' Λυκείου).

Ο συνδυασμός των διπλών εξετάσεων, ενδοσχολικών-πανελλαδικού χαρακτήρα για την απόκτηση του Εθνικού Απολυτηρίου, και αμιγώς πανελλαδικών για την εισαγωγή μόνο στο πανεπιστήμιο, προσφέρει έδαφος για χρυσές δουλειές. Χρυσές δουλειές, όμως, που δεν θα είναι όπως του παρελθόντος λόγω κρίσης, καθώς τα φροντιστήρια, αλλά και τα «μαύρα» ιδιαίτερα θα υποχρεωθούν να προσαρμοσθούν μειώνοντας τις τιμές (το θέμα της φοροδιαφυγής επανέρχεται εδώ, δεν είναι του παρόντος) .

2. Η πονηρή λέξη «εμβάθυνση» που συνοδεύει την τωρινή πρόταση (και καλύπτει την έμμεση κατάργηση των κατευθύνσεων) στις αλλαγές που είχαν εξαγγελθεί από την πολιτική ηγεσία πριν από την κυβέρνηση Παπαδήμου συνδεόταν και από μια αύξηση των ωρών των μαθημάτων εμβάθυνσης, ενώ διατηρούσε και τις κατευθύνσεις. Αυτό σημαίνει ότι το σχολείο θα μπορούσε να δουλέψει περισσότερο (με την προσθήκη των ωρών και τη δουλειά στις κατευθύνσεις μέσα στο σχολείο) δημιουργώντας δυνητικά πρόβλημα στο φροντιστήριο. Τώρα, θα συμβεί το αντίστροφο.

Ας δούμε τώρα από κοντά ορισμένα σημεία της πρότασης, η οποία πάσχει από μια σοβαρή έλλειψη, την τεχνική διάσταση, που διαδραμάτισε καταλυτικό, αρνητικότατο στην πράξη (στρέφοντας το ήμισυ των υποψηφίων προς σχολές χωρίς μέλλον), ρόλο στην τελευταία παρέμβαση στο σύστημα, επί υπουργίας Γιαννάκου. Πριν πάμε εκεί μια παρατήρηση σε ό,τι αφορά τους συντάκτες της πρότασης, οι οποίοι επαναλαμβάνουν μια καραμέλα που είναι απολύτως ανακριβής (μοιάζει σαν και αυτή που επαναλαμβάνεται συνεχώς, ότι μόνο στην Ελλάδα υπάρχει το φαινόμενο του φροντιστηρίου τη στιγμή που υπάρχει μια έκρηξη σε όλη την Ευρώπη, όπως απέδειξε μια πρόσφατη μελέτη της Κομισιόν).

Στην αρχή του κειμένου αναφέρεται ότι η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα όπου οι αλλαγές στο λύκειο, στις εξετάσεις και τα συναφή, γίνονται πρωτοσέλιδα, «πρώτη είδηση» στις τηλεοράσεις, κ.λπ. Μια ματιά, για παράδειγμα, στην Ιταλία, στην «Corriere della Sera» και την «La Repubblica», όπως και στην κρατική και ιδιωτική τηλεόραση (Rai, τα κανάλια του

Μπερλουσκόνι κ.λπ.) τις ημέρες των εκεί πανιταλικών εξετάσεων και των αποτελεσμάτων για τη «ματουριτά», για τα θέματα που μπήκαν, τις επιδόσεις των μαθητών, αποδεικνύει την ελαφρότητα των... επιστημονικών απλουστεύσεων.

Προσθέτως, το ελληνικό ενδιαφέρον αποτελεί πρώτιστο δημοσιογραφικό θέμα (σε μια χώρα που παραδοσιακά διατηρεί μια ιδιαίτερη σχέση με την παιδεία και από κει θα προέλθει και πάλι η όποια νέα ανάταση), καθώς μέσα από τις εξετάσεις αναδύεται μια, έστω και έμμεση, αξιολόγηση του συστήματος. Διαφορετικά όλα θα κρύβονταν κάτω από το χαλάκι.

Υπάρχουν δύο κατηγορίες-φουρνιές μαθητών, οι οποίοι επωμίζονται πρώτοι το βάρος των αλλαγών τόσο σε επίπεδο σχολείου, όσο και σε επίπεδο πανελλαδικών. Πρόκειται για τους μαθητές οι οποίοι φοιτούν σήμερα στη Γ΄ Γυμνασίου και στην Α΄ Λυκείου. Οι πρώτοι αποτελούν την πρώτη φουρνιά μαθητών, οι οποίοι θα εξετασθούν με την πλήρη εφαρμογή του νέου συστήματος, τον Ιούνιο του 2015, οι οποίοι πρακτικά θα συμμετάσχουν σε τρεις πανελλαδικές εξετάσεις (Α΄, Β΄, Γ΄ Λυκείου), εκ των οποίων η τρίτη θα είναι και διπλή (ενδοσχολικές πανελλαδικές για Απολυτήριο και πανελλαδικές για πανεπιστήμιο). Οι δεύτεροι είναι οι λιγότερο τυχεροί, αφού θα επωμιστούν την ιδιότυπη πρώτη προσαρμογή, καθώς το νέο σύστημα εισαγωγής στο πανεπιστήμιο αρχίζει να λειτουργεί με αυτούς την επόμενη σχολική χρονιά, δηλαδή τον Ιούνιο του 2013.

Καυτά ερωτήματα

Αυτό θα συμβεί μέσα σε ένα ομιχλώδες τοπίο, που δημιουργούν οι μη απαντήσεις της πρότασης σε μια σειρά από συγκεκριμένα, καίριας σημασίας ερωτήματα, όπως:

- Ποιος θα βαθμολογεί τα γραπτά (με σκεπασμένα τα ονόματα των μαθητών) των ενδοσχολικών πανελλαδικών εξετάσεων για την απόκτηση του Εθνικού Απολυτηρίου, ο

καθηγητής, ο οποίος, του σχολείου του μαθητή (άρα τα σκεπασμένα ονόματα δεν παίζουν και τόσο ρόλο σε μια σιωπηρή συμφωνία) ή κάποιος καθηγητής από άλλο σχολείο; Τίθεται επομένως ένα ζήτημα γύρω από το σύστημα διόρθωσης των γραπτών. Θα υπάρξει, όπως στο παρελθόν, μεταφορά των γραπτών από περιφέρεια σε περιφέρεια για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας της βαθμολόγησης;

- Η διακριτική κατάργηση των κατευθύνσεων θα αποπροσανατολίσει τους μαθητές της σημερινής Α΄ Λυκείου του χρόνου, αφού όλα είναι ρευστά. Η ρευστότητα γύρω από το δίπολο εμπάθυνση-κατεύθυνση εκ των πραγμάτων αιφνιδιάζει τους μαθητές και τις οικογένειές τους, οι οποίοι, μέσω των κατευθύνσεων, είχαν αρχίσει να χαράσσουν μια στρατηγική με βάση τα μέχρι σήμερα δεδομένα.

- Παραμένει άγνωστη η ποσόστωση της βαθμολογίας που θα μετράει στην εισαγωγή ανά Τάξη. Η ποσόστωση αυτή είναι καιρία, καθώς σε πολλές σχολές η εισαγωγή κρίνεται στον πόντο.

- Αναφέρθηκε παραπάνω το ζήτημα της χρονικής υστέρησης σε σοβαρές ελλείψεις που δεν καλύπτονται (νέα ωρολόγια και αναλυτικά προγράμματα, νέα βιβλία). Στην εποχή της φωτοτυπίας τα προαναφερθέντα αποκτούν ανεκδοτολογικό χαρακτήρα.

Παράπλευρες απώλειες

Υπάρχουν και άλλα ερωτήματα που αναδύονται από μια τέτοιου εύρους παρέμβαση τόσο σε γενικές, όσο και σε ειδικότερες πτυχές;

- Πώς θα διαχειριστεί το υφιστάμενο, σημερινό σχολείο που βάλλεται πανταχόθεν όλο

αυτό το πλήθος των εξετάσεων; Ποιος θα επιτηρεί ποιον, ποιος εκπαιδευτικός (των 700 ευρώ, λέμε τώρα) θα σκύψει;

- Πώς είναι δυνατόν μέσα στην ίδια ημέρα, σε μια διπλή εξέταση, ο τελειόφοιτος-υποψήφιος να ανταποκριθεί και στους δύο ρόλους με ένα διάλειμμα της μιας ώρας; Ο ψυχικός παράγοντας, το στρες, θα είναι καταλυτικής σημασίας. Το ότι δεν έβγαίνε αλλιώς (γιατί οι εξετάσεις θα πήγαιναν μέχρι τον Ιούλιο) δεν αποτελεί δικαιολογία.

- Τη στιγμή που τα πάντα συγχωνεύονται ή καταργούνται, σχολεία, εκπαιδευτικοί, κ.λπ., ένα νέος Οργανισμός ιδρύεται, αυτός που θα έχει την ευθύνη της διεξαγωγής των πανελλαδικών για την εισαγωγή στο πανεπιστήμιο. Τα χαρακτηριστικά αυτού του Οργανισμού παραμένουν άγνωστα, το εύρος της αποστολής του, η οργάνωση, το οικονομικό κόστος, προφανώς η φερεγγυότητα, το υπουργείο έχει δείξει τη διάθεσή του να εκχωρήσει τα πάντα στη ιδιωτική παράμετρο (βλέπε πρόσφατες αναθέσεις σε ιδιωτικές εταιρίες των πανελλαδικών, στις οποίες αναφερθήκαμε στα περασμένα «φύλλα» της ηλεκτρονικής έκδοσης).

- Προς διευκρίνιση παραμένουν τα θέματα που σχετίζονται με τους συντελεστές βαρύτητας που θα θέσουν τα πανεπιστήμια/σχολές, οι τράπεζες θεμάτων που θα δημιουργηθούν για το σύνολο των εξετάσεων.

Εκ των πραγμάτων ή όλη πρόταση είναι αποσπασματική, η Ν.Δ. θα την είχε καταγγείλει ως τέτοια χωρίς κανένα πρόβλημα, αλλά αποφάσισε να αποτελέσει μέρος του προβλήματος (εξ ου και ο κ. Αρβανιτόπουλος έσπευσε, όπως αναφέρει η φημολογία, να διαψεύσει τις τροποποιήσεις του νόμου για την ανώτατη εκπαίδευση που είδαν το φως της δημοσιότητας με πιθανό αντάλλαγμα τη συναίνεση στην πρόταση), εξ ου και δεν το έπραξε. Ο πολιτικός συμβιβασμός εξυπηρετεί συγκυριακές σκοπιμότητες και όχι την παιδεία. Η παρέμβαση αυτή -και αυτά που περιλαμβάνει εκτός, όπως το θέμα της τεχνικής εκπαίδευσης- δεν μπορεί να προκύψει από ένα προβληματικό κυβερνητικό σχήμα ορισμένου σκοπού, αλλά από μια κυβέρνηση και ακολούθως μια εκπαιδευτική πολιτική που προηγουμένως θα έχει τεθεί με συγκεκριμένες θέσεις και προτάσεις στην κρίση του εκλογικού σώματος, ήγουν πριν και μετά τις εκλογές.